కున్నావని కాబట్టి వెంటనే టి.
ఎమ్. ఓ. పంపమని యింటికి
... రాశాడు. అంతే ఇదే
... శాస్త్రి డబ్బు పంపక
పోతారా అని అతని ధీమా. తనకు
ప్రస్తుతం డబ్బు చాల అవ
సరము. సుగ్నాడు నుంచీ వర
సగా మూడు నాలుగు రోజులు సెలవులు.
ఈ మూడు రోజుల్లోను తనూ,
తన స్నేహితులూ కలిసి
బెంగుళూరు వెళ్ళటానికి ప్రో

దలు ఏ మూలకి సరిపోతాయ్? అయినా ఎవరి
కోసం పంపిస్తాగాక?...అని అనుకొంటుం
డగా—

"చంద్రశేఖరశాస్త్రి అంటే ఎవరండీ?"
అంటూ పోస్టుమాన్ తయారయ్యాడు.

ఎంతో సేపటినుంచీ ఎదురు చూస్తు
న్నందుకు ఫలం దక్కిందనుకొని "నే
నే నేనే, యింతవరకూ నువ్వు వస్తావని
చూస్తున్నాను. ఎంత?" అని ఆత్రంగా
అడిగాడు చంద్రం.

"మీకు టెలిగ్రాము వచ్చింది."

తండ్రులు — కొడుకులు

ఆఫీసులో గోడగడియారం అయిదు గంటలు కొట్టింది. ఇక ఆఫీసులో ఉండే లాభం లేదు. గడియారంముల్లు వెనక్కు తిరిగినా తిరగవచ్చునే భయంతో గుమాస్తాలందరూ ఫైళ్ళన్నీ సర్దేసి యిళ్ళకి బయలుదేరారు. కాని చంద్రం మాత్రం కుర్చీకి జేరబెట్టుకుని అలాగే చూస్తున్నాడు. అతని మనస్సంతా పోస్టుమాను మీదే ఉంది. తనదగ్గర నయాపైసా కూడా లేదనీ చాల యిబ్బంది పడు

గ్రాము వేసికొన్నారు. ఈ రోజు డబ్బు రాకపోతే తను ప్రయాణం మానుకోకపోయినా, కొంచెం మడికట్టుకొని, ఉన్న డబ్బును జాగ్రత్తగా వాడుకోవాలి. టి. ఎమ్. ఓ. ద్వారా డబ్బు తెప్పించటం తనకిది మొదటి సారికాదు. నెలకు రూ. 200/- సంపాదిస్తున్నా, తాను అప్పుడప్పుడూ యిబ్బందులు పడటం సహజం. అసలు సరిగా జీవితాన్ని అనుభవించాలంటే ఈ ముష్టి రెండొం

అన్నాడు పోస్టుమాన్.

"టి. ఎమ్. ఓ. నో, టెలిగ్రామో సరిగ్గా చూడవద్దూ" ఆశ్చర్యంతోనూ, ఆందోళనతోనూ అన్నాడు చంద్రం.

"టెలిగ్రామేంటి?" అని కవరును చేతికందిచ్చి సంతకం చేయించుకుని అంతర్ధానమయ్యాడు పోస్టుమాన్.

టెలిగ్రాము ఎవరు పంపారా అని అంతులేని ఆతురతో కవరు చింపేశాడు.

మతిపోయినట్లయింది చంద్రానికి. ఉన్న పాటున ఉన్నట్లుగా బయలుదేరి రమ్మని వాళ్ళ నాన్న ఆదేశం! కారణం ఏమీ లేకుండా ఈ పెళ్ళిగోల ఏమిటో? చంద్రానికి వాళ్ళ నాన్నమీద విపరీతమైన కోపం వచ్చింది. ఇంటిదగ్గర ఎవరికైనా ప్రమాదంగా వుందా? ఉంటే మరి ఆ విషయం రాయచ్చుగా!............

దానికి ఎలా వచ్చాడో అతనికే తెలియదు. ఏమిటో ఆవేదన, ఆందోళన. విషయం తెలియని రోజు! ఇంతకుముందెప్పుడూ అతనికి టి. ఎస్. ఓటం వచ్చినయ్యగాని పెళ్ళి ప్రాముఖ్యం రాలేదు. తను మాటిమాటికి డబ్బు పంపమని రాసుంటే, యింకా ఉద్యోగం వద్దూ, సద్యోగం వద్దూ యింటికి వచ్చేయమని అనేవారే? ఆ భాగ్యానికి పెళ్ళిగాను యివ్వటమెందుకు? అంత తెలియనివ్వకుండా ప్రశ్నలు రాస్తూ వాళ్ళ నాన్న! ఏమో, ఎవరు చెప్పగలరు! పెద్దతనం వస్తున్నకొద్దీ మతి స్థిమితం తప్పుతుండటం పెద్దవాళ్ళకు సహజమేగా!........లేక వాళ్ల అమ్మకేమైనా సుస్తీగా ఉన్నదా? అమ్మమాట తల్చుకొనేసరికి చంద్రానికి దుఃఖం పొర్లుకొచ్చింది. అమ్మ ఆరోగ్యం అసలే సరిగా ఉండదు. ఎప్పుడూ ఏవో మందులు పుచ్చుకుంటూనే ఉంటుంది. ఇంతకుముందు వ్రాసిన ఉత్తరంలో తన ఆరోగ్యం బాగానే ఉందని రాసిందే అమ్మ! ఇంతలోనే ఏం జరిగిందో? ఏమో, ఏ క్షణం ఏమవుతుందో ఎవరు చెప్పగలరు? వాళ్ళ అమ్మ కులాసాగా ఉండాలని వేయిదేవుళ్ళకు మొక్కుకున్నాడు చంద్రం.

గడియారం చూసుకొనేటప్పటికి సరిగా ఏడుగంట లయింది. ఇంకొక గంటలో మెయిలు బయలుదేరబోతోంది. త్వరగా లేచి బట్టలు సర్దుకుని, హోటల్ బిల్లు చెల్లించుకుని, బుకింగ్ కౌంటరుదగ్గరకెళ్లి మద్రాసుకి ఒక టిక్కెట్టివ్వమని లోపల గుమాస్తాకి మదిరాసు పోయేలా యిచ్చాడు. గుమాస్తా అదోలా ముఖంపెట్టి "ఇది మద్రాస్ స్టేషన్. యిక్కడి నుంచి యిక్కడికి యిక్కడ టిక్కెట్లు యివ్వరు!" అని హేళనగా అన్నాడు.

అదుర్దాలో ఏమనాడో తెలియక. పొరపాటు తెలిసికొని, బెజవాడకు టిక్కెట్టు తీసుకుని, అప్పుడే కదులుతున్న ట్రైన్ ఎక్కేశాడు చంద్రం.

ట్రైన్‌లో నిలబడటానికి చోటు అంతంత మాత్రంగా ఉంది ఒకటే అదుర్దా. తన బాధ ఎవరికి తెలుస్తుంది? ఎవరికి చెప్పుకుంటాడు?

తనచుట్టూ ఉన్న యితర ప్రయాణీకులు బొమ్మల్లా మాత్రంగా కనిపిస్తున్నారు. వాళ్ళ సంభాషణలు అస్పష్టంగా వినిపిస్తున్నయ్. కొంతమంది బిగ్గరగా నవ్వుకుంటున్నట్టున్నారు. మరికొంతమంది వాళ్ళలో వాళ్లు పోట్లాడుకుంటున్నట్టున్నారు. రైలు మాత్రం ఎక్కే వాళ్ళను ఎక్కనివ్వక, దిగే వాళ్ళను దిగనివ్వక, కొంపలుమునిగినట్లు పోటుపడి ఎంతో వేగంగా పోతోంది కాని చంద్రానికి మాత్రం తనేమీ మున్ముందు బండి మీద ప్రయాణం చేయటం లేదు కదా అనే అనుమానం వచ్చింది. ఊరించంగా అయితే తను ఎప్పటికి యిలు చేరుకుంటాడు? ఎప్పుడు తన తల్లిని చూస్తాడు?

ఊహలు రకరకాలుగా గడుస్తోంది. ఏమి టేమిటో ఆలోచనలు పరిపరిలు వస్తున్నయ్. చంద్రం ఉక్కిరి బిక్కిరి అవుతున్నాడు. ఎంతసేపటికి వాళ్ళ అమ్మను గూర్చిన ఆలోచనలే. తన తల్లి సుఖంగా ఉంటే తనకు వేరే పదివేలు. అమ్మకు మూడు నాదాళ్ళ వంతెన్నరం అయింది. డబ్బు పంపించటం తప్ప వాళ్ళ నాన్న తరచు ఉత్తరాలు వ్రాయరు. అమ్మ రాసే ప్రతి ఉత్తరంలోనూ పెళ్ళిచేసుకోమని పోరుతూ ఉంటుంది. తను పెద్దవాడ్ని అయిపోయినానని, ఒక్కగానొక్క కొడుకు పెళ్ళివైభవం జరిగితే తనకు కావలసింది యింకేమీ లేదని, ఏమిటేమిటో వ్రాస్తూ ఉంటుంది. చంద్రం పదిరోజుల క్రితం వ్రాసిన ఉత్తరంలో గాబోలు పెళ్ళి విషయం ప్రస్తావించి సుముహూర్తం నిశ్చయపరిచాడు. మరియింతలోనే ఈ పెళ్ళిగోలమిటో? అంతా అయోమయంగా ఉంది.

ఛ! ఏమిటీ పిచ్చి పిచ్చి పలవల ఆలోచనలు? తన తల్లి కులాసాగానే ఉంటుంది. ఎవరో జ్యోతిష్కుడు కూడా చెప్పాడు అమ్మ నూరేళ్ళు బతుకుతుందని. అలా బతకాలని మనసారా భగవంతుని ప్రార్థించాడు చంద్రం.

భగవత్ప్రార్థనతో చంద్రం మనస్సు కొంత కుదుటపడింది. అయినా ఆలోచనా తరంగాలు చంద్రాన్ని యింకా ఉక్కిరి బిక్కిరిచేస్తూనే ఉన్నయ్.

కొంచెగా కూర్చోటానికి స్థలం దొరికింది. కూర్చోగానే కునుకుపట్టింది. కళ్లు తెరిచేసరికి తెల తెల వారింది. బెజవాడస్టేషన్ వచ్చింది.

అమ్మయ్య! ఇంకొక అరగంటలో బెజవాడ చేరుకోవచ్చు. అరగంట అయిదు నిమిషాలులాగా గడిచిపోయింది. రైలుదిగి బయటికివచ్చి, టాక్సీఎక్కి పోరంకి పొమ్మని డ్రైవరుకు చెప్పాడు చంద్రం.

టాక్సీ వాకిటిముందు ఆగినా ఎవరూ బయటకి రాలేదు. కాని మనస్సులో వాకిలి మాత్రం కళకళలాడుతోంది.

టాక్సీవాడికి డబ్బులిచ్చి పంపి 'అమ్మా' అని బిగ్గరగా అరుస్తూ కాళ్ళు బూట్లు విప్పకుండా సరాసరి లోపలి సావారాలోకి వెళ్లాడు చంద్రం.

"ఏం నాయనా కులాసాగా ఉన్నావా?" అంటూ చంద్రం తల్లి సుభద్రమ్మగారు పలకరించి కాళ్ళకు నీళ్ళిచ్చింది.

చంద్రం మనసులోని ఎంతో బరువు తీసి వేసినట్లయింది. ఎంతో ఆనందం పొందాడు. అమ్మ కులాసాగానే ఉంది ఇంకేం భయంలేదు. సంతోషంతో నోట మాట పెగలేదు.

"అమ్మా ఒంట్లో ఆరోగ్యంగా ఉంటోందా" అని తల్లిని అడిగాడు.

"ఫరవాలేదు నాయనా. ఈ మధ్య కొంచెం కులాసాగానే ఉంటున్నాను. సరేగాని, అనుకోకుండా వచ్చావేం? సెలవులిచ్చారా? మరి అట్లాచెప్పకుండా వచ్చావేం?"

"ఏమిటమ్మా నీవుకూడా తెలియనట్టు మాట్లాడుతావే? అర్జెంటుగా బయలుదేరి రమ్మని నాన్న నిన్న పెళ్ళిగాం యిచ్చారని నీకు తెలియదూ? ఏమిటో అంతా అర్థంకాదు. ఏం జరిగిందో, ఏం గొడవో అను కుని ఉరుకులు పరుగులమీద వచ్చాను. ఇప్పటివరకూ నా మనసు మనసులో లేదు" చంద్రం అన్నాడు.

"పెళ్ళిగాం యిచ్చారా మీనాన్న? నాకు చెప్పలేదే! ఈ ఉత్తరం వ్రాశానని చెప్పారు. ఏమిటో బాధ స్థం మనిషి."

"నీ ఒంట్లో ఆరోగ్యం సరిగా ఉండదు. నీకెలా ఉందో అని వచ్చాను. అబ్బ ఇంత బాధ నా మనసులో ఎప్పుడూ పడలేదమ్మా"

"కాస్త కాఫీ త్రాగునాయనా, ప్రాణం కుదుటపడుతుంది కళ్ళు చింతలోతుకు పోయి, ఎర్రగా ఉన్నయి చూడు" అని సుభద్రమ్మగారు కాఫీ యిచ్చింది.

చంద్రం కాఫీ చప్పరిస్తూ "రాత్రి భోజనం చెయ్యలేదమ్మా. ఏం సహిస్తుంది? అయితే నాన్న ఏరి?" అడిగాడు.

ఇప్పుడే అట్లా పొలంకేసి వెళ్లారు. వేడి నీళ్ళు కాగుతున్నయ్. స్నానం చెయ్యి ప్రాణం తేరుకుంటుంది. ఈలోగా కొంచెం ఉపాహారం చేస్తాను." అంటూ సుభద్రమ్మ గారు వంటింట్లోకి దారితీసింది.

చంద్రం టవలు తీసుకొని నీళ్ల గదిలోకి వెళ్ళుతూ "నాన్న ఒట్టి చాదస్తులే. ఇలా అర్థంపర్థం లేకుండా టెలిగ్రాం యివ్వటంలో ఆయన ఉద్దేశం ఏమిటో!" అన్నాడు.

"చాల గొప్ప ఉద్దేశంరా అబ్బాయి! ఆ, ఎంతసేపయిందేమిటి వచ్చి?" అంటూ చంద్రం తండ్రి రమణయ్యగారు అప్పుడే యింట్లోకొచ్చి పలకరించారు.

తండ్రికి సమాధానం చెప్పకుండానే

నారసింహ లేహ్యం
అంగారుతో చేరినది. మేహము, ఎక్కువ. విస్తృత వస్త్రా హరించి బలము రక్తవృద్ధికలుగించును. 20 తు
తప్పి రు. 8-8-0. పోస్టేజి రు.1-1-0
వి. సి. వి. అండ్ కంపెనీ ఆయుర్వేద సమాజము
పెరిటోలు, P.O. నెల్లూరుజిల్లా

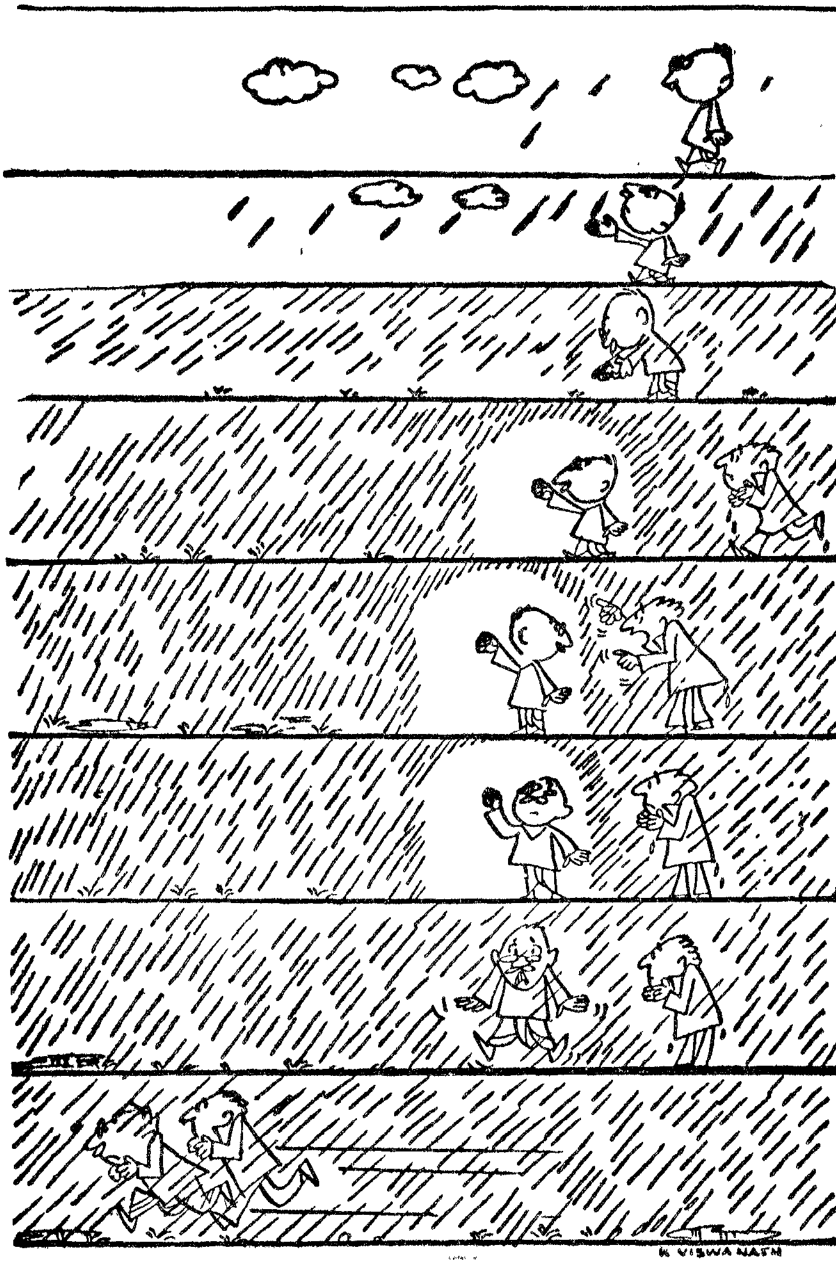

—చిత్రం: కస్తూరి విశ్వనాథ్, మద్రాసు.

తండ్రులు - కొడుకులు

చంద్రం బాత్ రూములోకి వెళ్ళి గభాలున తలుపు వేసికొన్నాడు.

"మీరు చేసే పనులన్నీ ఇంతేనండీ. ఏం కొంప మునిగిందని టెలిగ్రాం ఇచ్చారు? వాడాయన ఎలా గిలగిలాడి పోయాడో చూశారా! అబ్బే, మనిషికి మంచి చెడ్డా బొత్తిగా తెలియవు." సుభద్రమ్మ గారు భర్తని మెత్తగా మందలించింది.

"ఓహో; నీకు చెప్పలేదు గాబోలు టెలిగ్రాం ఇచ్చానని, మరిచిపోయాను సుమా! ఏం లేదు, వాడిని చూడాలని అనిపించింది. వాడు ఉత్తరాలు వ్రాయటం ఎప్పుడూ అలవాటు లేదుగా! అందుకని టెలిగ్రాం ఇచ్చాను వెంటనే బయలుదేరి రమ్మని. ఈ మాత్రానికే ఇంత కంగారెందుకు?"

"అనుభవించినవాళ్ళకి తెలుస్తుంది కంగారెందుకో! అన్నీ అర్థం పర్థం లేని పనులు. వీడిప్పుడు అనవసరంగా రావటం కదూ?"

స్నానం చేసిన తర్వాత చంద్రం చిన్నగదిలోనుంచి బయటకు వస్తూ అన్నాడు.

"నాతో ఏం పోట్లాడుతావ్ గాని, నీవు వెళ్ళి ఒక ధోవతీ కట్టుకురా. మీ అమ్మ టిఫిన్ చేసింది. మనిద్దరం కలిసి తిందాం. త్వరగా రావాలి" అంటూ చంద్రాన్ని మరిపించటానికి ప్రయత్నించారు రమణయ్య గారు.

తండ్రిమీద చంద్రానికి విపరీతమైన కోపం వచ్చింది. అయినా విషయం ఏమిటో తెలిసికోవాలని ధోవతీ కట్టుకొచ్చి వాళ్ళ నాన్నకి కొంచెం దూరంగా కూర్చున్నాడు.

ఇద్దరూ కలిసి వేడివేడి ఉప్మా ఆరగిస్తున్నారు. ఎలా సంభాషణ మొదలుపెట్టాలో తెలియక తికమక పడుతున్నాడు చంద్రం. అందుచేత తండ్రితోనే ముందుగా ఏమీ మాట్లాడకూడదనుకున్నాడు.

"ఉప్మా మహా కమ్మగా ఉంది కదూ, చంద్రం! ఇంకా మరి కొంత వడ్డించవే అమ్మాయీ. మీ అమ్మ చేసిన పదార్థాలు చాలా అమోఘంగా ఉంటాయిలే! వంటలో మటుకు మీ అమ్మ మంచి నేర్పరి" కొడుకుతో అన్నారు రమణయ్యగారు.

"సరే, కొందరు కొన్ని విషయాలలో నేర్పరులు. కొందరు టెలిగ్రాములతో ఇతరులను కంగారు పెట్టటంలోనూ"...

"మరికొందరు మాటిమాటికీ టి. ఎమ్. ఓ లు పంపమని రాయటంలోనూ... అంతేగదూ? ప్రతిసారి నీకు ఇదో అలవాటయింది. నేనుమాత్రం డబ్బు ఎక్కడినుంచి తేను? మనకేం తరగని ఆస్తి కాదుగదా!" చిరాకో పంతో అన్నారు రమణయ్యగారు.

"డబ్బు పంపమని మిమ్మల్ని ఎవరూ బలవంతం చేయటంలేదు. డబ్బు ఉన్న రోజున తింటాను. లేనిరోజున పస్తుంటాను. ఏం చేస్తాను మరి. చాలీచాలని జీతంతో?"

హుం. చాలీచాలని జీతంట! నెలకు రెండువందలు నీకు ఒక్కడికే సరిపోకపోవన్నమాట! అహో, ఏంకలికాలం! నమ్మలేకపోతున్నాను ఉంటున్నావన్నమాట! నా మాట ఆ చేర్పావులే, ఇక వాగొద్దులే!"

"ఎవరికర్మలో ఎలా జరగాలో అలా జరుగుతుంది. మిమ్మల్ని డబ్బు పంపమని ఇకముందు వ్రాసినట్టే..." అమ్మా, త్వరగా వంటచెయ్యి. భోజనంచేసి అలా ఊళ్లోకెళ్ళి వస్తాను. స్నేహితులని చూసి రాత్రి రైలుకి వెళ్ళిపోవాలి. సెలవుకూడ లేదు" చంద్రం కొంచెం తీవ్రంగానే అన్నాడు.

"అయితే ఆదివారంనాడు కూడా నీకు ఆఫీసు ఉంటుందికదూ! అంత తొందర అయితే ఎట్లాగురా అబ్బాయ్! పెళ్ళి చేసుకోవలసిన వాడివి. పైగా ఏలవలసినవాడివీను! నువ్వు అక్కడ డబ్బు లేక ఇబ్బంది

నడుస్తుంటే, మీ మాత్రం ఒక్క మా
టైనా చెప్పకూడదా! ఎప్పుడూ స్వార్థం,
ఎంతసేపూ కావలసినంత, చేస్తుంది
నా మీద ఉన్నావుగదా! మరి నువ్వా భర్త
తగిన చేయి పట్టి చేసుకుంటున్నావు?"
అని కోపంలో అన్నారు రమణమూర్తి
గారు.

"నేను మీ భార్యను కాదంటున్నా
నా? ఒక్క భర్త అత్యవసరంగా వ
చ్చి నేను! అక్కడికి పోలీస్టేషన్ లో నా
మాట వింటున్నారు. మీరు మాత్రం తెలియ
నిది ఏముంది. ఈ దాన్లో 200 రూ.
జీతం ఏం సరిపోతుంది?" చంద్రం కూడ
కొంచెం తగ్గి అన్నాడు.

"తెలిసింది నాయనా, తెలుసు. నువ్వు
నీ మధ్య వినుముండా చెలా? నా కిప్పుడు
[illegible] ఈ జీతం సరిపోవటం లే
[illegible] ముందు చెప్పాడు.
ఆ మంగాపురి సీతో మాట్లాడుదా మని
నిన్ను రప్పించాను. ఆ మందు వదవోగు
ఎళ్ళనుంచి వాళ్ళయింట్లో నే ఉంటోంది.
చాల చక్కటి మందని తెలిసినవా ళ్ళు
చెప్పగా విన్నాను. అటువంటి మంగు
మువ్వ లున్నవుటే, ఒకే ఎప్పటికి నీకు
డబ్బు ఉయ్యంది అక్కడ ఉంటారు.
కాబట్టి రేపు రావలసిన మీ అమ్మా, నేనూ,
నీవూ వెళ్ళి చూసివద్దాము. తెలిసిందా,
ఇప్పటికి నా ఎందుకు రమ్మని పిలి గా
మని [illegible] చాలా గర్వంగా మాట్లా
డుతూ తన్ను తాను అభినందించు
కొన్నాడు రమణమూర్తిగారు.

"నాకో మాట మాత్రం అయినా చెప్ప
లేకపోయిందే! నాకు తెలియ కుండా [illegible]
కొన్నారే! అంత గుట్టు ఎందుకో? నాకు
తెలియకుండానే అమ్మాయి పెళ్ళి నిశ్చా
యించుకున్నారా [illegible]" అని భద్రమ్మ
గారు [illegible].

విషయం అర్థం అయింది చంద్రానికి.
మాట్లాడకుండా ఊరుకున్నాడు.

"మాట్లాడవేరా చంద్రం! ఏంతో
సముద్రంలో మునిగి ఉన్నావా?"

"ఏంతో ఏం. సముద్రంలో గాడున్నా.
[illegible] సముద్రంలో మునిగిపోతున్నాను
మీ వలలో! ఇప్పుడిప్పుడే నాకు
పెళ్ళెందుకు నాన్నా? పెళ్ళి చేసుకొన్న
వాళ్ళు పడుతున్న బాధలు మీరు ఎరుగనివి
కావుగా! ఇప్పుడిప్పుడే నేను పెళ్ళి చేసు
కోను నాన్నా. నా కాళ్ళమీద నేను
నిలబడేసరికి వచ్చే వరకూ పెళ్ళి చేసుకో కూడ
దనుకున్నా" అనుకోయింటాను చంద్రం.

"అది ఎవరికి మొక్కుకున్నావ్,
[illegible] ? నీ కాళ్ళమీద నీవు నిలబెట
[illegible] పెళ్ళి [illegible] ఆ పని నీవల్ల
కాదు! మరి మీ అమ్మకి గ్రాసి ఈ లోగాలో
అదే పాతిపాట పాడి పాడి నీకరికి మొన్న ట

ఈ గ్రామంలో చేయమన్నారు?" నిగ్రహించి
అడిగారు రమణమూర్తిగారు.

ఏం సమాధానం చెప్పాలో తెలియక
చంద్రం ఉద్రేకంతో వాళ్ళ అమ్మకేసి
చూస్తూ "అమ్మా, నీకేనా అమ్మాయి అని
లోపాయకారీగా గ్రాసి, ఇంతలో నే
నాన్నతో చెప్పాలిసి!" అన్నాడు.

"ఆ బాబోయ్! నీకూ పెళ్ళి నేడుకునే రోజు
వచ్చింది చేసికుందామని కోరిక కూడ
కలిగింది. అలా కలగటం సహజం. తప్పేం
లేదు.

నీ కోరిక తీర్చటం మా ధర్మం. అయినా
కొంత మా నాన్న కూడాను. కాబట్టి నా
మాటపు అడ్డు చెప్పవద్దు" అనవలసినంత
శాంతంతోనూ, న్యాయంగా రమణమూర్తిగారు.

భద్రమ్మగారు కలిపించుకుని "నా
మాట వినరా నాయనా, ఆ మందు దాసిలో
పాడి పళ్ళూ కూడా ఉంది వి ఆరోగ్యం
పాడు చేసుకుంటున్నావ్! నేను బ్రతికి
ఉన్నాళ్ళు ఇక బ్రతుకు. నా చేతుల
మీదుగా నీ పెళ్ళి జరిగేటట్టు చూడు."
దీనంగా అడిగింది.

చంద్రం కాదనలేక పోయాడు.

"పశ్యం. ఆ మాటా తెలిసి నాకెప్పుడు
[illegible] పెళ్ళికి ఇక కోరిక ఉండటం అని
[illegible] సమస్యలో నాకు పెళ్ళి జరి
గింది. ఆ సమస్యలో నే చాల సరదాపడాను.
అప్పటి నా సమస్య మీ అమ్మ సమస్య
కలిపితే ఇప్పటి నీ సమస్య అవుతుంది ఆలోచిస్తే
అక్కడ. మరి నీకు ఈ సమస్యలో పెళ్ళి
చేసుకుందామని ఎందుకు లేదు? [illegible]
[illegible] శుభం
[illegible]. వాళ్ళమ్మ మీద పడి. [illegible]
పిల్లను చూడానికి వస్తున్నామని ఉత్తరం
రాశాను. నా మాట దక్కించావ్!" రమణ
మూర్తిగారికి ఎనుగ ఎక్కినంత సంతోషించింది.

* * *

నిజం చెప్పాలంటే, చంద్రానికి కూడ
పెళ్ళి చేసుకుందామని కోరిక ఉన్నట్టు పీడి
స్తోంది. రూపవతి, గుణవతి అయిన అమ్మా
యిని పెళ్ళి చేసుకొని, చక్కని కాపురం
చేయాలన్న కోరిక కాని ఉంది. [illegible]
సమస్యలో ఆ ముచ్చట ఉండాలి! మూడు
పూటలా ఏం కూడుండుంది! తింటూ తి
మంటూ ఒంటరి జీవితం గడపటం చాలా
బాధాకరమైన విషయం. చక్కని
వంటి చిన్నదాన్ని చేసుకొని [illegible]
[illegible] సంసార
సుఖామృతం చవి చూస్తూ ఉంటే ఎంత
బాగుంటుంది.

చంద్రం ఆలోచనలలో [illegible] తల
మునిగాడు. ఇంతకీ ఆ పిల్ల [illegible]
ఎలా ఉంటుందో! [illegible]
ఆలోచించింది. [illegible]! [illegible]
బాగానే ఉండవచ్చు!

మాత్రం ఫైనలు కాకూ చదువుకున్నది
దాలు. అంతేనా ఈ రోజుల్లో పై చదు
వులు ఆడపిల్లలకి అనవసరము. ఎందుకంటే
కాలేజీలు, యూనివర్సిటీలు బాగా పాడై
పోయినయ్!

[illegible] జీతం ఇక ఎంత ఎవరికీ
సరిపోతుందో! ఇంతవరకు తినే
ఇష్టం వచ్చినట్టు ఖర్చు చేసుకున్నాడు.
సినిమాలకనీ, షికారు చేరికనీ ఖర్చు డబ్బు
అయిపోతోంది. సరే టాక్సీల సంగతి
చెప్పనక్కరలేదు. ఏవ్ అందటం లేదని
కోటు అలవాటైనదే టాక్సీమీద వెళ్ళా
లిసిందే! పిల్లలవల్ల ఖర్చులు కనీసం
[illegible] అవుతాయి. పెళ్ళి అయిన
తరువాత జాగ్రత్తగా ఉండాలి. జీతం డబ్బులు
[illegible] బాగుంటుంది బాగుపుగా
[illegible] మీద ఉండాలి!
రూ. 200/- వచ్చే ఏంచేస్తాయ్? రూ 60/-
[illegible] సంసారాలు ఎన్ని లేవు!

"నాన్న చెప్పిన మందు బాగా పనిచేయ
వచ్చు. ఇంతకీ పల్లమందు కాబట్టి గదా!
అయినా మాత్రం ఏంటి. పల్లెటూళ్ళలో అంద
మైన వాళ్లు ఎంతమంది ఉన్నారు!
ఎందరో పిల్లలు ఉన్నారన్న మాటేగాని
వాళ్ళలో చాలమంది కోతిపిల్లల లాగ
ఉంటారు. పల్లెపిల్ల [illegible]
ఎర్రటిపిల్ల ముఖంలో [illegible] ఉన్నారు
చెప్పలేదు!

పెళ్ళి చేసుకొనగానే మద్రాస్ తనతో
పాటు తీసికెళ్లాలి. హోటల్లో భోజనం ఇక
తిని తినలేను. ప్రస్తుతానికి తను ఉంటున్న
గదిలోనే ఇద్దరూ ఉండవచ్చు. పెద్దది
మీద ఒక ఇల్లు అద్దెకు తీసుకోవాలి!

ఇంతకీ [illegible] వంట చేయటం
వచ్చునో లేదో! అన్నం పరమాన్నంలా
[illegible]. పప్పు ఉలవలాగా. కూర
[illegible] వాళ్ళు ఉండి తినా
లి! ఏది తప్పుతుందా మరి!.........

'ఏ నల్లో అన్నం వడ్డించాను, బావా
[illegible] అన్నా, నా కమ్మ కాలం
చంద్రం ఆలోచనకు అడ్డు పడింది.

[illegible] ముగ్గురూ కలిసి
[illegible] బయలు దేరారు. పిల్ల తండ్రి,
[illegible] గారి స్నేహితుడు అయిన
మూర్తిగారు వారిని ఆహ్వానించి అతిథి
మర్యాదలు చేశారు. [illegible] అమ్మా
యిని తీసికొని వచ్చి ఎదురుగా చాపమీద
కూర్చోపెట్టి అవతలికి వెళ్లిపోయింది ఆ
అమ్మాయి తల్లి తన పని అయిపోయినట్టు.

[illegible] ఆ అమ్మాయిని చూశాడు
చంద్రం. [illegible]
[illegible] చాలాసేపు మాట్లా
[illegible] ఉంది. [illegible]
[illegible] ఉండదని చంద్రం
[illegible] అరికట్టుకున్నాడు.

పకపకలు

నవమాసాలూ నిండిన ఒక తల్లి నాలుగేళ్ళ అబ్బాయితో యిలా అంది.

తల్లి: చిచ్చూ! నీకు చి...న్న చెల్లాయంటే యిష్టమా, చి...న్ని తమ్ముడంటే యిష్టమా?

చిచ్చు: (ముద్దుగా) నాకు చి...న్ని గుఱ్ఱం పిల్ల అంటే ఇష్టమమ్మా.

* * *

ఒక డాక్టరు సంవత్సరమైనా డబ్బు చెల్లించని ఒక పేషెంటుకు బిల్లు పంపిస్తూ, దానిలో "సరిగ్గా సంవత్సరమయ్యింది" అని వ్రాశాడు. ఆ బిల్లు చూసుకున్న పేషెంట్ దానిమీదే "హేపీ బర్త్‌డే" అని వ్రాసి వెనక్కి పంపించేశాడు.

* * *

ఆవిడ: ఏమండీ! మొన్న అబ్బాయి పుట్టినరోజు పండక్కి ఆ గట్టిగా వున్న కృష్ణుడిబొమ్మ మీరేనా తెచ్చారు?

ఆయన: ఆ! నేనే! పగిలిపోయిందా ఏమిటి?

ఆవిడ: పగిలిపోలేదండీ. ఆ బొమ్మపట్టుకుని గుల్లగావున్న మిగతా బొమ్మల్ని పగలగొట్టేస్తున్నాడండీ మనవాడు!

* * *

ఒక సిటీబస్సు ఓ మురికిగుంట దగ్గరకువచ్చి ఆగింది. అంతకు ముందే ఆ కుంటసంగతి తెలిసిన ఒకామె, తన చేతిలో వున్న స్మెల్లింగ్ బాటిల్ మూతతీసి వాసనచూస్తోంది దుర్వాసన నుండి తప్పించుకోడానికి. ఈ లోగా అంతలోవున్న ఓ పల్లెటూరివాడికి ఒక్కసారిగా చెడ్డ వాసన వేసింది. వాడు వెంటనే ముక్కు మూసుకుని కళ్లుచిట్లించి బాటిల్ వంక చూస్తూ, "ఏసమ్మాయ్ తొందరగా దానికి మూతబిగించెయ్" అని అరిచాడు అసలువిషయం తెల్సుకోకుండా!

కొవ్వూరి హేమాద్రి. గొల్లప్రోలు.

తండ్రులు - కొడుకులు

"ఒకపాట పెద్ద పాడు అమ్మాయ్" అని సుభద్రమ్మగారు పురమాయించింది.

త్యాగరాజకృతి ఒకటి చాల తీయగా, శ్రావ్యంగా పాడింది. త్యాగరాజకృతులంటే నచ్చని చంద్రానికి కూడా ఆ అమ్మాయిపాట నచ్చింది. ఆ కృతి నచ్చితే అన్నీ నచ్చినయ్!

"ఏం చదివావమ్మాయ్?" అని అడిగారు రమణమూర్తిగారు.

"'సంగీతం' అండీ." సంగీతంలాగానే పలికింది.

"పాఠక వాచస్పతి శ్రీ రామమూర్తిగారు" చంద్రం అందామనుకొని, అంతే బాగుండదనుకున్న మాటలు రమణమూర్తిగారే అన్నారు.

కొంచెం సేపయిన తర్వాత రమణమూర్తిగారి సంజ్ఞతో ఆ అమ్మాయి లోపలికి వెళ్ళిపోయింది. ఆ అమ్మాయి గమనం కూడా స్వరగమకంలాగా వుంది.

"ఇంటికి వెళ్ళి అన్ని విషయాలూ ఉత్తరం ద్వారా తెలియజేస్తాం, రామమూర్తిగారూ" అని రమణమూర్తిగారు తెలిపారు. ఎంత స్నేహితులైనా, లౌక్యం ఉపయోగించాలిగామరి! పిలవకపోయినా అక్కడకే వెళ్ళి వెంటనే చెప్పేస్తే మగపెళ్ళివాళ్ళ హోదాకి భంగం కాదూ!

సెలవు తీసుకొని రాత్రికి యింటికి వచ్చారు ముగ్గురూ. సుభద్రమ్మగారు పిల్ల అందాన్ని అడుగడుగునా చూసి చాల మురిసిపోయింది. అటువంటి పిల్ల యింట్లో వుంటే [illegible], యింటికి కళవచ్చి నిండుగా ఉంటుంది" అని అనుకుంది.

రమణమూర్తిగారుకూడ సంతోషంగానే వున్నారు. కోడలు యోగ్యురాలుగానే ఉందని తృప్తిపడ్డారు.

ఇక చంద్రం సంగతి చెప్పనే అక్కరలేదు. తన మనస్సునే అక్కడ మరిచిపోయి వచ్చాడు. రాత్రి అంతా నిద్రలేదు.

మరునాడు ప్రొద్దున రమణమూర్తిగారు చంద్రం అభిప్రాయం అడిగారు. ఎప్పుడు ఆ విషయం అడుగుతారా, ఎప్పుడు చెప్దామా అని ఎదురుచూస్తున్నాడు చంద్రం. సమయం వచ్చేసరికి తొందరపడి సిగ్గుపడిపోయాడు. చంద్రం మౌనభాషని గ్రహించిన రమణమూర్తిగారు.

"అయితే వాళ్ళకు ఉత్తరం రాస్తాను. మిగతా విషయాలు మాట్లాడటానికి రమ్మని." అన్నారు.

"మిగతా విషయాలంటే మహూర్తం వగైరాలేగా."

"ఆ, ఆ. మహూర్తం, కట్నం వగైరాలు" మామూలు ధోరణిలో అన్నారు రమణమూర్తిగారు.

"కట్నం? కట్నం తీసుకుంటారా నాన్నా, తేలికగా మాట్లాడుతున్నారే? వాళ్ళకీ మనకీ మర్యాదలు తెలియవా? పైగా మీ స్నేహితులు కూడాను నాయనా!"

"స్నేహితులైతే, స్నేహితులైతే మటుకు కట్నం పుచ్చుకోకూడదని ఏముంది? స్నేహానికి స్నేహమే. వ్యవహారానికి వ్యవహారమే. బంధువుల్లో కూడా కట్నాలు యిచ్చి పుచ్చుకోవటాలు జరుగుతూనే వున్నాయి. స్నేహితుల సంగతి మాట్లాడుతావేమిటి నాకు ఏమీ తెలియనట్టు!" [illegible] అన్నారు.

"ఏమైనా సరే, కట్నం పుచ్చుకో కూడదనుకున్నాను నాన్నా. మనకి కట్నం ఎందుకు చెప్పండి? ఉన్న ఆస్తి చాలదా?"

"నువ్వు కొత్తగా కట్నం తీసేశావోయ్! పెళ్ళిళ్ళమీద కూర్చోవటం తరతరాల [illegible] మిగతా విషయాలు [illegible] మాట్లాడుకుంటాం! కట్నం వద్దంటూ ఏమిటా కొత్తవాదా? ఇవ్వటం వాళ్ళ విధాయకం పుచ్చుకోటం మనవిధాయకం. మనకి ఆడపిల్లలుంటే మనం యివ్వమా? వాళ్ళకి మగపిల్లలుంటే వాళ్ళు పుచ్చుకోరా? నీకింకా చిన్నతనం పోలేదులే!"

"ఈ కట్నాలు యివ్వటం, పుచ్చుకోటం ప్రతివాళ్ళకీ పెద్దజబ్బు అయిపోయిందినాన్నా! నిటిల్లు ఎన్ని పచ్చని సంసారాలు అప్పులపాలై చితికి పోతున్నాయ్ చూడండి ఈ రోజుల్లో ఆడపిల్లకి పెళ్ళిళ్ళు చెయ్యలేక సంవత్సరాల తరబడి యింట్లో అట్టే పెట్టుకొని నిస్సహాయంగా కుమిలిపోతున్న గృహస్థుల సంగతి కొ

అలోచించండి. చదువుకున్న వాళ్ళం, తెలిసినవాళ్ళం మనమే అజ్ఞానంలో పడితే ఎటా? వాళ్ళనుంచి కట్నం తీసుకుంటేనేగాని మనకి జరగదా?" ఉపన్యాస ధోరణిలో అన్నాడు చంద్రం.

"జరగదనికాదు కట్నం తీసికోవటం ఆచారం కనుక తీసికోవటంలో తప్పేమీ లేదు. కట్నం, కానుక – అన్నారు పెద్దలు. మనం గుళ్ళో దేవుడికి కానుక వెయ్యటం లేదూ? అలాగే ఆడపిల్ల తన కాబోయే భర్తకు కానుకగా కట్నం యివ్వాలన్న మాట. స్త్రీకి భర్తదైవంతో సమానం అని అందుకే అన్నారు!"

"మీ వ్యాఖ్యానం చాలా బాగుంది నిజమైన వరకట్నాన్ని పవిత్రమైన దేవుని కానుకతో పోల్చారుగదూ పెద్దలు?" ఇంత కన్న ఘోరం యింకోటి ఉండదు."

"నాకు పాఠాలు చెప్పొతావేరా? కట్నం, కానుక అని ఎందుకన్నారో చెప్పాను తెలియనివాడివి కనుక. మరి మా అప్పులు, ముచ్చట ఎప్పుడు తీరుతుంది? నేను చేసే పెళ్లి యిది ఒకటే గదా నా జీవితంలో."

"మీ అప్పులు, ముచ్చట్లకోసం నా ఆశయాల్ని వదులుకోను. కట్నం లేకుండా పెళ్లి చేసుకొని, నాతోటి యువకులకు మార్గదర్శకంగా ఉంటాను. కొంతవరకైనా నా శక్తికి తగ్గట్టు ఒక్క కన్యాదాతనైనా కట్న పిశాచం నుండి విముక్తుణ్ణి చేశానన్న తృప్తి ఉండాలి నాకు," ఆవేశంతో అన్నాడు చంద్రం.

"ఏమిటోయ్ పెద్ద పెద్ద మాటలు మాట్లాడుతున్నావ్? లోకాన్నంతా మరమ్మత్తు చేస్తావా ఏమిటి? లోకం చాలవరకు పాడైపోయింది. మరమ్మత్తు చేయటం మనలాంటి సామాన్యుల వల్ల కాదు. విటికి ఎదురీదే సామర్థ్యం మనకి లేదు. నలుగురితో పాటు నారాయణా అనుకోవాల్సిన రోజులు. చదివేస్తే ఉన్నమతిపోయిందన్నట్టు మరీ అయోమయంలో పడుతున్నావ్!" హెచ్చరించారు రమణమూర్తిగారు.

"మతిపోవటానికి నాకింకా పెద్దతనం రాలేదు. అన్ని విషయాలూ తెలిసే మాట్లాడుతున్నాను."

"తెలిసే యిలా ఎందుకు మాట్లాడుతావ్? వేలకు వేలు డబ్బు ఖర్చుపెట్టి నీకు చదువులు చెప్పించి పెద్దవాణ్ని చేసింది యిందుకేనా? నీ చదువూ, సంధ్యాకోసం పది వేల రూపాయలు అయినయ్. ఈ డబ్బంతా కట్న రూపంలో రాకపోతే మరి ఎట్లా రాబట్తాం?"

"నాకు చదువు చెప్పించినందుకు, నాకు పిల్లనిచ్చే ఆయనకు శిక్ష విధిస్తారా? నేను వాళ్ళకోసం చదువుకోలేదు. మీరు అప్పులు చేసి నాకు చదువు చెప్పించలేదు గదా! నా ఆస్తి తాలూకు డబ్బుతో చదువుకున్నాను."

"ఏమిటి, నీ ఆస్తి తాలూకు డబ్బా? నీకు ఆస్తి ఎక్కడిదోయ్? ఇదంతా నా స్వార్జితం. నేను తలుచుకుంటే నా ఆస్తిలో నీకు చిల్లిగవ్వకూడ ఇవ్వను. ఏమనుకున్నావో నా సంగతి నీకింకా పూర్తిగా తెలియనట్టుంది!"

"మరేం ఫరవాలేదు. రెక్కలమ్ముకుని పొట్ట పోసుకోగల శక్తి నాకువుంది. మీ ఆస్తికోసం ఇక్కడ ఎవరూ కాచుకూచో లేదు." వ్యవహారం చాలవరకు పోయింది.

"ఏమిట్రా నాయనా. ఈ గొడవ?" అంటూ సుభద్రమ్మ గారు అక్కడికి వచ్చారు.

"ఏమిట్రా నాయనా. ఈ గొడవ?" అంటూ సుభద్రమ్మగారు అక్కడికి వచ్చారు.

"ఏమీ లేదులే అమ్మా." తల్లి ఏమనుకుంటుందో అని కొంచెం తగ్గాడు చంద్రం.

"ఏమండీ. వాడిష్టప్రకారమే కానియ్యకూడదూ? కట్నం వద్దో అంటుంటే మధ్య మీ పంతం ఏమిటి?" సుభద్రమ్మ గారు భర్తతో అంది.

"కట్నం వద్దనటానికి వీడెవడు? వీడికి అధికారం ఎవరిచ్చారంట?" రమణమూర్తి గారి కోపం ఇంకా తగ్గలేదు.

"అమ్మా, నేను ఆ అమ్మాయిని తప్ప ఇంకెవరినీ చేసికోను. కట్నం, గిట్నం నాకక్కరలేదు. కట్నం విషయంలో నాన్నకీ రామమూర్తి గారికీ నా ఇష్టప్రకారం ఒప్పందం కుదరకపోతే, నా దారి నేను చూసుకుంటాను. ఇది నా దృఢనిశ్చయం. నా నిశ్చయాన్ని మార్చటం ఎవరి తరమూ కాదు." చంద్రం తల్లితో అన్నాడు.

"నీ ఇష్టప్రకారమే జరుగుతుంది బాబూ, ఈ భాగ్యానికి ఇంత రాద్ధాంతం, రభస ఎందుకు?" అని కొడుకుని అని "ఏమండీ, వాణ్ని చిన్నమాటా, పెద్దమాటా అనకండి. మనసు కష్టపెట్టుకుంటాడు. మద్రాస్ నుండి పిలిపించింది ఇట్లా నానామాటలూ అనడానికేనా?" అని రమణమూర్తి గారితో అన్నది.

"నేను వాడిని నానామాటలూ ఏమన్నానేం? వాడే మీద మీదికి వస్తున్నాడు. పైగా నీవుకూడ వాడిపక్షమే మాట్లాడుతావే! నేను ఏమిచేసినా వాడి క్షేమంకోసం చేస్తాను. ఇంతకూ రామమూర్తి గారికి

రీటా మీ కేశ సంబంధమైన సమస్యలను తొలగించును!

కేశములకు అకర్షణ చేకూర్చి నల్లగానూ, ఒత్తుగానూ పెంచును.

మనోహరమైన, నల్లని, నిడుపాటి కేశ సంపదగల శిరముకంటె అందమైనది వేరొకటి లేదు. దీనికి రీటాపై ఆధార పడండి....ఇంతేగాక ఇది బట్టతల, చుండ్రు, నెరయుట రానీయదు.

రీటాను కొబ్బరినూనె లేక మంచి నూనెలోగాని కలిపి, బాగుగా ప్రతిదినం రాయండి.

ప్రతిచోటా దొరకును

రీటా అందమైన కేశములను పెంచును.

వీటో కంపెనీ, మద్రాసు.

G.I-T6

తండ్రులు - కొడుకులు

కట్నం ఇవ్వగలస్తోమత ఉంది. ఆయన యొక్క శక్తినిబట్టి ఆయన ఇవ్వగలిగినంత కట్నం స్వీకరిద్దాం. మనమేం బలవంతం చెయ్యొద్దు. ఆయన కట్నం ఇస్తానంటుంటే పుచ్చుకోక పోవటం ఏం మర్యాద? నీది మొహమాటం నీకేం తెలుసు లేవే. నేను మాట్లాడతాగా ఆ వ్యవహారమంతా" చంద్రం నామమాత్రుడే నన్నట్టు రఘురామయ్యగారు వివరించారు.

"ఆడపిల్లల పెళ్ళిళ్ళ కోసం. పొట్ట కట్టుకుని డబ్బు నిల్వచేసి, అప్పులు చేసి నానాగడ్డి కరిచి అప్పుచేసి పెళ్ళి చేయటం పోనుతాక తను పీకకు కన్నె చెర తగులు తుందని తప్పు ప్రతిఫల్లా సోనుతుంటే ఇస్తున్నారా ఈ కట్నాలు? పోనుతుంటున్న వాళ్ళు ఇష్టంగా కట్నంగా ఇచ్చే డబ్బు ఏ ఖర్చు కొరాకులకు ఇయ్యా వినియోగించ కూడదు?" అని చంద్రం అన్నాడు.

"సరే అయితే! ఏమేవ్ అమ్మాయి నచ్చను లేదు గాని, వాడికి కొంచెం కోపం ఉన్నట్లు. అమ్మాయి పిల్ల నచ్చలేదంటున్నాడని రామయ్యగారికి రాస్తాను. కట్నాన్ని చూసి కాదు నువ్వు అడిగినప్పుడే పెళ్ళి చేద్దాం ఇప్పటినుంచి తొందరేముంది?" నాలుగో ఉపాయం పన్నినట్టు రఘురామయ్య గారు తనలో తను సంబరపడ్డారు.

"నాభావాలు మార్చి కోపు మీభావాలు మారి తరహా చేయ చేస్తున్నారు. అయితే మీరు నాయకపోతే నేనే రాస్తాను వుంచి మహారాజు లాంటి ఆ ప్రదాయకు ఈ తరం వాయువుని. అటు మాటల్లో ఇటు వాడి చూసి సరే నేను ఆ అమ్మాయిని చేసుకుంటాను" అన్నాడు చంద్రం.

"ఎంత అందమైన అమ్మాయిలకోసమైనా మాట్లాడి గొప్పలు అంటే అగను చెయ్యి కొడని నేను అనుకోను. ఈ తరం వాయువుంటి కట్నాల కిచ్చినవాళ్ళు కోసం ఉంటారు నిత్తు చేయబోకు. నాలాంటి

"నా సంగతి నేను చూసుకోగలను. మీకెందుకు అదంతా. ఈ పెళ్ళి జరిగి తీరవలసిందే మీరు రాకపోయినా. అమ్మా. మీరు వచ్చి పెళ్ళి కూడా చేసుకున్నాను" కోపంగా అన్నాడు చంద్రం.

"నా ఇష్టం లేకుండా నీ పెళ్ళి చేసుకుంటావు గనక నీ పెళ్ళికి నేను రాను. అలా మూర్ఖుడు ఇటు వాడితో కట్నం లేకుండా నీ పెళ్ళి జరిగినప్పుడు.

... కట్నం కోసం మూర్ఖ భావాలు మార్చుకుంటారని తెలుసు ... చెప్పుకొంటున్నాడు చంద్రం.

"నీ నాన్న ఎదటినుంచి పోవాల్సిందే."

అని రఘురామయ్యగారి కోపం తో అరిచారు ఆ మాటలు విని బయట కేసుకుని చంద్రం కంటే ముందే విపావి ఇంటికి వచ్చాడు.

సుభద్రమ్మగారు చంద్రం దగ్గరికి వచ్చి చూస్తూ "నీ అభిప్రాయం ఎంతసబబైనా దాన్ని శాంతంగా చెప్పక పోయిందా నాయనా! మీ నాన్నగారితో అంత దురుసుగా మాట్లాడటం తప్పు కాదూ! ఆయన మనకు కష్టపెట్టుకోరూ! నీమీద ఆయనకెంత ప్రేమ! నిదగరనుంచి ఈ తరం రావటం కొంచెం ఆలస్యమైతే 'అబ్బాయి దగ్గరనుంచి ఉత్తరం వచ్చిందా' అని పదే పదే అడుగుతారు. నీవు ఎప్పుడు అడిగితే అంత డబ్బు పంపిస్తూ ఉంటారు. పెద్దవాళ్ళు అంటే జాగ్రత్తగా మాట్లాడాలి. చెప్పదగినదాన్ని వినయంగా చెప్పుకున్నావు" చంద్రం మనసు బాధపడకుండా మందలించింది.

"నీవు అన్నమాట నిజమే నమ్మా... ఏమిటో కోపంలో అనాకులా అవాకులా మాట్లాడాను... ఆయనకు కోపం వచ్చింది...... ఏమిటో నమ్మా నన్ను క్షమిస్తే నేను మనిషిని కాను" చంద్రం పశ్చాత్తాపంలో అన్నాడు.

"సరిలే. అయిందేదో అయింది. నీ అభిమతం ప్రకారం పెళ్ళి చేస్తారు. నీకూ ఆయన ఎప్పుడూ కాదన్నారా! కొంచెం కోపదారిగాని మీ నాన్నగారు ఒట్టి శోత మనిషి బాబూ!"

"కోపం మనిషే గాని డబ్బుదగ్గరికి వచ్చే సరికి మహా పట్టు" రఘురామయ్యగారి గురించి తనకున్న నిశ్చితాభిప్రాయం చెప్పాడు.

"ఆ అమ్మాయి మీద మోజుకొద్దీ నువ్వు కట్నం వద్దని భీష్మించుకుని కూర్చున్నావు గాని, నీకసలు కట్నం మీద డబ్బు మీద మక్కువ లేదంటావా! డబ్బు దగ్గరకొచ్చే టప్పటికి అందరికీ ఆ వ్యామోహమే ఉంటుంది లేరా!" సుభద్రమ్మగారు ఎత్తిపొడిచింది.

"ఎంతమాటన్నావు అమ్మా! నాదగ్గర చదువుకున్న దగ్గరనుంచీ ఈ కట్నాలంటే మనసు విసుగ్గా ఉంటూ వచ్చిందమ్మా. సమయం వచ్చినప్పుడు నా అభిప్రాయం ప్రకటించ కూడదనుకున్నాను. ఆడపిల్లలు తల్లిదండ్రులకు కొంతమంది కట్నాల బరువుని మోస్తున్నారు. వాళ్ళకి మగపిల్లలు కట్నాలు ఇవ్వలేక నానాపాట్లు పడుతున్నారు. కొంత మంది కట్నాలతో పాటు తమ పెళ్ళిళ్ళయిన తర్వాత మామగారి కట్నాల పద్ధతి నిలిపించి ... మామగారి ప్రోత్సాహంతో ఉన్నారు. కొంతమంది ప్రతిపత్తిలో తమ ఇష్టం వచ్చిన కట్నం కొద్ది కట్నాల పద్ధతి మార్చి

రాయటం మాత్రమే చేస్తారు గాని, వాళ్ళ ఆచరణ విషయం వచ్చేటప్పటికి, తమ మాటలు తామే మింగేసి ముఖం తిప్పేస్తారు. ఈ రచయితలు అందరి సంగతి నాకు తెలుసునమ్మా, నేను కట్నం తీసుకోకపోవటానికి ... మీరు మీకు ఏమీ సంబంధం లేదు. సరే గాని. అమ్మా, నాన్నని ఒప్పించి రేపు వాళ్ళు వచ్చినప్పుడు కట్నం విషయం ఏమీ ప్రస్తావించవద్దని. ఈ విషయంలో నాకు సాయం చెయ్యమ్మా!" ప్రార్థనా పూర్వకంగా అడిగాడు చంద్రం.

"ఇంత కూడా ఒక సాయమేమిట్రా, అబ్బాయికి నీ అభిప్రాయమే నా అభిప్రాయమూను. ఇల్లే కొడుకులున్న కోడళ్ళు ప్రాణాలు ఏమౌతాయి! మీ నాన్నగారిని కూడా ఒప్పించటం ఏమంత బ్రహ్మాండమైన పనేమీ కాదు. ఇంకో విషయం ఏమిటంటే నువ్వు చూసుకున్న వాళ్ళకు ఈ తరం ప్రకారం పోదు, అలా రాయటం చాలా పొరపాటు" చంద్రం తల్లి చెప్పింది.

"నీకేం పిచ్చిగాని అమ్మా అలా ఈ మాటలు రాయటానికి! ఏదో కోపంలో నాన్నతో అలా అన్నాను.. కోపంలో ఒకళ్ళకొకళ్ళం తిట్టుకోం...... సరేగాని, నాకిక జాబులు రాసి ఇవ్వాలమ్మా రేపు ప్రొద్దున ఆఫీసు ఉంది."

"నువ్వు కూడా గాని లేరా; వచ్చిన పని లేదు. అప్పుడే వెళ్తానంటావేం. రేపు వెళ్దువ్వుగాని."

"అలా కుదరదమ్మా రేపు వెళ్ళాలి."

"సరే నీ ఇష్టం" అంటూ సుభద్రమ్మగారు వంటింట్లోకి వెళ్ళిపోయింది.

* * *

చంద్రం మనసు కొంతవరకు తేలిక పడింది. అయినప్పటికీ ఏమిటో గాభరా గానే ఉంది. సంతోషం, దిగాలు కలగా పులగంగా ఉంది. దాన్ని కాకపోతే అమ్మాయి తనకు దక్కగలదనే ధైర్యంలో ఉన్న సంతోషం. అంతే మాటలు ఎవరికి తెలియకుండా జరుగుతాయని ఉన్న ఆలోచన ఆందోళనలో ఎక్కువగా ఉందో చెప్పటం కష్టం.

ఆ మరుసటి నాడు ఉదయం వెళ్ళాలి, చంద్రం ఏమీ తోచక, ... మాటలు మనసులో ఒక నిజమైన సంఘర్షణ జరిగింది. అసలు తనకే ఏమీ తెలియదని చంద్రం తండ్రి మాట వినకుండా, తనకు పెళ్ళి చెయ్యటానికి అభిమానం అడ్డువచ్చింది.

ఆ రాత్రి చంద్రాన్ని ... పిలిచారు. సుభద్రమ్మగారి మాటలు విని రఘురామయ్యగారు కూడా ఆలోచించి చూసారు. రఘురామయ్యగారికి కూడా కోపం తగ్గిపోయింది, చంద్రానికి ఇష్టమైన విధంగా డబ్బుతో పని లేదని సుభద్రమ్మగారికి చెప్పారు.

ఆంధ్ర సచిత్ర వారపత్రిక

గళ్ల నుడికట్టు-5

ఆధారాలు—అడ్డం

1. పల్లెకారులు పొద్దున్నే పాడుపు
6. ఇదే
7. అహంకారం గల మనిషి.
8. తిరగాతిరగా తియ్యగా ఉంటేది.
9. కమ్మని కమ్మి
10. అవివాహంలో ఇవ్వటం
*12. పాపుడుకి రాయిలో అక్షరాలివ్వాళ్ళు
14. అంతము పాదిరి పోయింది
16. వ్రతం తిరగబడింది.
19. దావడిలో గొడుగు చెప్పాళ్ళు
20. కలుగురిలో కమ్మకం ఉండాలి
21. బీడకుస్త్రీలింగమా?
22. రాసిరాసిఅంటే రాసే పోస్తుంది
23. లోకులు

నిలువు

1. తెలుగునేర్చుకోవాలంటేముందు ఇవి నేర్చుకోవాలి.
3. బిట్టభయం
4. రాయిలో నాలుగోవంతు నతి.
5. నామాట నాపెంత
11. పయిర్యాగంతటాపి చిటపాము
*13. తమరు చిత్తగిస్తున్నారా?
14. అంకముందుగలభార్యతినుబండారం
15. గొత్తగాపుట్టిన వ్రతం
17. ఆపోటీలో పాల్గొనండి.
18. ఇక బీగ్రాగనన్నకవి.

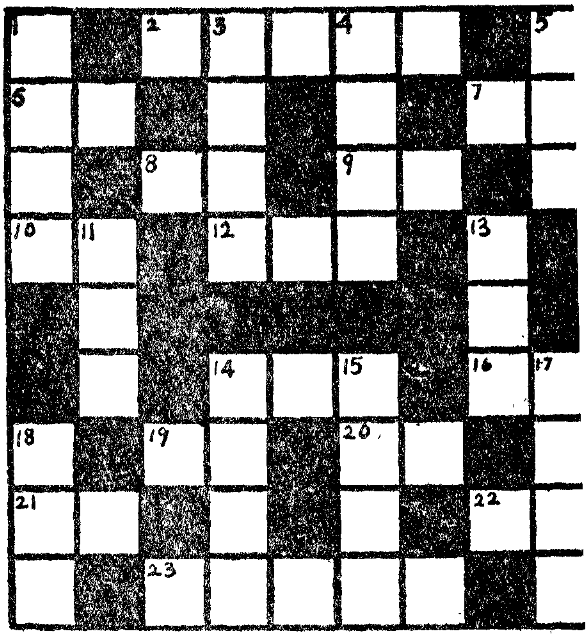

4-వ నుడికట్టుకు జవాబులు

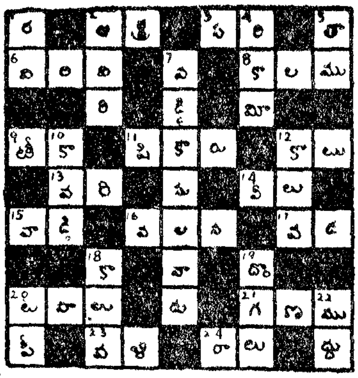

ఆఖరికి ఆంధ్రప్రెయిస్ కవలకోసం కనగా చంద్రం ఇంతకూ కూడకేసిరాని తండ్రితో "బళ్ళోప్పొగానావ్నా" అని అన్నాడు.

"ఉంచిది నాయనా, ప్రెస్ ఎక్కడ ఇటువంటి కోసం నా కళ్ళు గర్వంతో కన్నీరు నిండాయి అన్నాడు.

తల్లి తోడా పడ్పోప్పాసన్నాడు.

"జాగ్రత్త నాయనా, జల్లెంచా తేరంగాలు." అని చెప్పారు అమ్మా తోంగా అన్నది.

ప్రెయిస్ పయలుదేరింది. చంద్రం తల్లిదండ్రులు కళ్లనీళ్లతో రైలు కదలి పోయేదాకా చూస్తూ నిలుచున్నారు.

* * *

మద్రాసు చేరుకున్న తర్వాత ఆఫీసు గొడవలలోను, ఇంటి పనులలోను, రూము వెదకటంలోను మునిగిపోయి చంద్రం కొన్నాళ్ళు ఉత్తరాలు వ్రాయటానికి తీరిక చిక్కలేదు.

చాలారోజుల తర్వాత చంద్రానికి ఇంటివద్దనుంచి ఉత్తరం వచ్చింది.

చిరంజీవి చంద్రానికి ఆశీస్సులు—

ఈ దినము నీవు వ్రాసిన ఉత్తరం అందినది. సంగతులు విశదమైనవి. నీవు మద్రాసు చేరినందుకు సంతోషము.

ఈ ఉత్తరంతో పాటు నీ వివాహానికి సంబంధించిన విషయాలు పంపుతున్నాను. నీవు 10 రోజులు సెలవుపెట్టి ఆ తేదీకి ఇంటికి రావలెను. ఆ ముహూర్తం ప్రకారం జరిపించవలెను. అన్ని ఏర్పాట్లు చేయవలెను. వారికందరికీ నీవు నమస్కారము చెప్పవలెను.

అవకాశాన్ని, పరిస్థితులనుబట్టి నా అభిప్రాయాలను మార్చుకోవలసి వచ్చింది. ఈ విషయం నీకు తెలియజేస్తున్నాను.

నీవు అన్నమాటలు నీకు కష్టం కలిగించి ఉండవచ్చు. కాని నిన్ను అలా అనవలసి వచ్చింది. దీనిని నీవు గుర్తించాలి.

నీవు మాట్లాడిన తీరు మాత్రం నిజంగా బాగుంది.

పెద్దవాడివైన నీవు మాటలు జాగ్రత్తగా మాట్లాడాలి. పోనీలే, మాట్లాడితే మాట్లాడావు. నా మీద నీవు అన్ని మాటలు అన్నావు కనుక ఆ పని చేశావు.

నీ చేత మాటలుపడటం నా జీవితంలో యిదే మొదటిసారి, ఆఖరిసారి కూడా.

నీ మీద నేను పెట్టుకున్న ఆశల విలువలు మారినవి. ఆ మారిన విలువలప్రకారం నేను ప్రవర్తిస్తాను.

నీ ఆశయాలు మంచివి. కాని తండ్రి యందు గౌరవంగా ఉండాలన్న అంశం కూడ నీ ఆశయాలలో ఉండాలని చెప్పుకోవలసి వస్తుంది.

ప్రయాణం ప్రారంభమయింది. నీవు ప్రయాణంలో ఉన్నావు. జీవితంలో చాల ముఖ్యమైన మార్పు వచ్చింది. నీ మార్పు సరియైన దారిలో జరిగేటట్లు చూడటం నీ తల్లిదండ్రుల కర్తవ్యం.

మార్పులన్నీ మంచివి కావు. మార్పు ఎక్కడ మొదలైందో చూస్తుండటం ముఖ్యం.

నీ బాధ్యత నువ్వు గుర్తించకుండానే నీ బాధ్యతలను నీవు నెరవేర్చగలవని ఆశిస్తాను.

కర్తవ్యజ్ఞాని కావడానికి ప్రయాణంలో ప్రయాణించి మానవుని జీవితయాత్ర స్థూలస్వరూపం. పాపపుణ్యాల పరిశీలన ప్రత్యేకంగా కనిపిస్తుంది. పంగారానికి సిద్ధంగా ఉన్న బంధువుల ముఖంలో ఆనందం కనిపిస్తున్నా, ముడుతలుపోతూనుంచి అలా తొంగిచూస్తూ ఉంటుంది.

మనమందరం అనేకులతో ప్రయాణం చేస్తున్న బాటసారులం....

ప్రేమతో నీ తండ్రి

సూర్యనారాయణ.